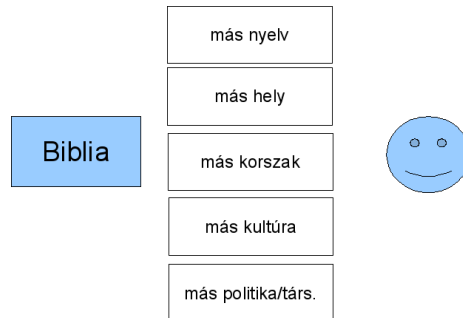

„Érted-e, amit olvasol?”

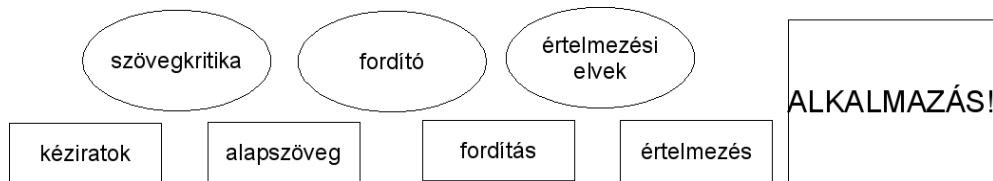
Hitvédelmi Teaház, 2008. március 8.

Bevezető gondolatok: ApCsel 8:26-40 (az etióp kincstárnok megtérése) – Jogos-e a kérdés?

Miért szorul magyarázatra a Biblia?

Kézirattól az alkalmazásig...

A segédkönyvek használatának alapkérdése:

Közelebb visz Istenhez és a Biblia megértéséhez?

Bibliafordítások¹

	<i>Kifejezetten formahű</i>	<i>Formai hűségre törekvő</i>	<i>Értelmi hűségre törekvő</i>	<i>Kifejezetten értelmező</i>
Régies		Károli ¹⁹⁰⁸ Czeglédy ¹⁹⁵⁷ Ravasz ¹⁹⁷¹		
Modern	Vida ¹⁹⁷¹ Csia ¹⁹⁷⁸	Új Károli ²⁰⁰³	MBT ¹⁹⁷⁵⁻¹⁹⁹⁰ SzlIT ¹⁹⁷⁴⁻²⁰⁰³ Káldi ¹⁹⁹⁷	Budai ¹⁹⁶⁷ Békés-Dalos ¹⁹⁵¹ Egyszerű ²⁰⁰³

¹ Szalai András nyomán

A középkori skolasztikus értelmezés (ún. kvadriga)

- betű szerint (ez tudósít a történésekről)
- allegórikusan (ez fejti ki a keresztény dogmákat)
- topologikusan vagy morálisan (útmutatást ad a gyakorlati élethez)
- anagógikusan (a kinyilatkoztatás legmélyebb titkaihoz vezet)

A mai teológia összevisszaság

Példa: A vizsálly könyve? Egy Biblia – sokféle értelmezés. Mk 6,30-44 történetkritikai, fundamentalista, evangélikál, feminista, materialista, mélylélektani értelmezése [Hermeneutikai füzetek 10.], Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1996

Az értelmezés 10 kérdése

- Ki beszél és kinek beszél az adott szövegben?
- Mit mond az adott bibliai szöveg?
- Van-e a szövegben számunkra ismeretlen szó, kifejezés?
- Mit mond a közvetlen szövegkörnyezet?
- Mit mond a tágabb szövegkörnyezet (fejezet, könyv)?
- Melyek a párhuzamos igehelyek, és miben segítik ennek a szakasznak a megértését?
- Mi a történelmi és kulturális háttér?
- Milyen üzenet (következtetés) vonható le a szövegből?
- Ez a következtetés összhangban van-e vagy ellentmond a Biblia más részeinek az értelmével, illetve mások értelmezésével?
- Mit tanultam meg, és hogyan alkalmazhatom?

Amiről meg szoktunk feledkezni: bibliai műfajok. ÓSZ: elbeszélések, költészet, bölcsességirodalom, törvény és parancsolatok, prófécia/apokaliptikus irodalom ÚSZ: elbeszélés, példázat, levél, idézet

Az induktív bibliatanulmányozás megtanulható, pl. innen:

- Érted is, amit olvasol? Bibliatanulmányozás kezdőknek, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002
- Érted is, amit olvasol? Bibliatanulmányozás haladóknak, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002

Konkrét példa: virágvasárnap.

Virágvasárnap

Virágvasárnap Ker. ünnep, melyet a húsvétot megelőző vasárnap ülnek Jézus Jeruzsálemben való bevonulásának emlékére. Jézus életében többször is volt Jeruzsálemben, földi működésének végén, halála előtt azonban tudatosan kapcsolódva Zak 9,9k *messiási királyi prófécijához*, tanítványai kíséretében ünnepélyesen vonult be a városba (Mt 21,1-10; Mk 11,1-11; Lk 19,28-38; Jn 12,12-19). Az Olajfák hegyéről indul a menet, Jézus kölcsönzött számra ül. A *páska* ünnepére feljött zarándokok között Jézusnak sok követője volt, ezek elé mennek (Jn), mások is csatlakoznak hozzájuk. *Dávid fiaként* (tehát messiás-királyként) ujjongva köszöntik, mint aki az Úr nevében jön. Az ünneplő sokaság az útra teríti felsőruháját, mások a fákról vágott zöld ágakat. Innen kapta az ünnep magyar nevét, amely azonban nem teljesen pontos: nem virágot, hanem lombos ágat szórtak Jézus útjára.

A bevonulás történetét a *syn*-ban a templom megtisztítása követi.

(Keresztyén Bibliai Lexikon)

Páska ... A páska elnevezés a g. pászka szóból (páska, húsvét) származik a h. peszah fordításaként. A peszah a h. B-ban egyaránt jelenti a páska ünnepet és a páskabarányt...

(Keresztyén Bibliai Lexikon)

Prófécia ... Az ÚSZ úgy értékelte az ÓSZ prófeciáit, amelyek a maga korában teljesebbé mentek... Jézus ugyanazon Isten nevében szól, aki a prófétákat küldte, neki nem volt szüksége elhívásra, mert szava azonos Istenével (Zsid 1,1-3), elhívás helyett a mennyei szó deklarálja (Mt 3,17par).

(Keresztyén Bibliai Lexikon)

Hozsánna H. *hósi'áh ná'*, arámul *hórah na'*, ebből származik a g. *hoszanna* forma. Eredeti jelentése: „segíts hát!” ... Az idők folyamán eredeti jelentése elhomályosult, és az öröm, ill. a dicsőítés kifejezésévé vált. Ilyen értelemben hangzik fel a hozsanna-kiáltás Jézus jeruzsálemi bevonulásakor is, amikor a Zsolt 118,5-6 verseket Jézusra alkalmazzák, kiegészítve annak szövegét a Dávid királyságára történő utalással (Mk 11,9), ill. a „Dávid fiának” kitételrel (Mt 21,9); Jn 12,13 szerint pedig az „Izrael királya” szavakkal.

Földrajzi helyek: Jeruzsálem, Olajfák hegye, Betfagé, Betánia

Prófeciák

Ézs 62,11: Hírül adta az ÚR a föld széléig: Mondjátok meg Sion leányának: Jön már Szabadítód, vele jön szerzeménye, előtte jön munkája eredménye.

Zak 9:9: Örvendj nagyon, Sion leánya, ujjongj, Jeruzsálem leánya! Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas, alázatos, és számaron ül, számarcsikó hátán.

Zsolt 118:25-26: Ó URam, *segíts meg!* Ó URam, adj szerencsét! Áldott, aki az ÚR nevében jön! Megáldunk titeket az ÚR házából.

Bevásárlólista

Bibliafordítás

- Biblia. Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás, Szent István Társulat, Budapest, 2006 (1973)
- Biblia. Istennek az Ószövetségben és Újszövetségben adott kijelentése, Magyar Bibliatársulat, Budapest, 2000 (1990)
- Szent Biblia – azaz Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás, [ford. Károli Gáspár], Budapest, 1994 [1908]
- Ó- és Újszövetségi Szentírás a Neovulgata alapján, Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997
- Újszövetség. Egyszerű magyar nyelvű fordítás, World Bible Translation Center, 2003
- Újszövetségi Szentírás. Görögből fordította és magyarázta P. Békés Gellért és P. Dalos Patrik, Szent Gellért Hittudományi Főiskola, Pannonhalma – Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1992 (1951)
- Újszövetség. Élet, igazság és világosság. Fordította Károli Gáspár (2003-as revízió!), Nemzetközi Biblia Társaság – Tessedik Sámuel Alapítvány, Gödöllő, 2003

Magyarázatos Biblia

- Magyarázatos Károli Biblia. Az Új Nemzetközi Bibliafordítás (NIV) Study Bible magyarázataival és mellékleteivel, Veritas Kiadó, Budapest, 2001 [antikvárium!]
- NIV Study Bible, Zondervan, 2002
- The Thompson Chain-Reference Study Bible [NIV], B. B. Kirkbridge Bible Co, Indianapolis, IN (USA), 2002
- Life Application Study Bible, Tyndale House Publishers, Wheaton, IL (USA), 1996
- Hebrew – Greek Key Word Study Bible, AMG Publishers, Chattanooga, TN (USA), 1996

Atlasz

- Bibliai Atlasz – Kortörténeti bevezetéssel [Tóth Kálmán], Kálvin Kiadó, Budapest, 1994
- Bibliai Atlasz, Magyar Bibliatársulat, Budapest, 1999
- Bibliai Atlasz [Aharoni és mtsai], Szent Pál Akadémia, Budapest, 1999

Konkordancia

- Használj inkább szoftvert!

Szinopszis

- Szinopszis, Máté, Márk, Lukács és János evangéliumának párhuzamos szövege, Kálvin Kiadó, Budapest, 1994

Lexikon

- Keresztyén Bibliai Lexikon I-II., Kálvin Kiadó, Budapest, 1993
- Bibliai nevek és fogalmak, Evangéliumi Kiadó, Budapest
- Bibliai fogalmi szókönyv, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1990
- Scholar kézikönyv a Bibliához, Scholar Kiadó, Budapest, 2001
- Haag, Herbert: Bibliai Lexikon, Szent István Társulat, Budapest, 1989 [antikvár!]

Magyarázat

- A Biblia ismerete – Kommentársorozat I-VIII., Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 1997-2001
- A Szentírás magyarázata – Jubileumi Kommentár, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1982
- Scofield, C. I.: Magyarázó jegyzetek a Bibliához, Evangéliumi Kiadó, 1993 (1967)

Bevezetéstán

- Archer, Gleason L.: Az Ószövetségi bevezetés vizsgálata, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2001
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: Bevezetés az Újszövetségbe, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2007
- Dér Katalin – Horváth Pál: Bibliaismeret, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1999
- Aebi, Ernst: Rövid bevezetés a Bibliába, Evangéliumi Kiadó, é.n.
- Sproul, R. C.: A Szentírás megismerése, A tévedhetetlenség magyarázata, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, é.n.
- Tenney, Merrill C.: Újszövetségi Bevezető, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, é.n.
- Érted is, amit olvasol? I. Bibliatanulmányozás kezdőknek, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002
- Érted is, amit olvasol? II. Bibliatanulmányozás haladóknak, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002
- Fee, Gordon D. - Stuart, Douglas: Kétélű kard – A Biblia olvasása és értelmezése, Harmat Kiadó, Budapest, 1996
- Így keletkezett a Biblia..., Evangéliumi Kiadó, Budapest, 1995
- Tóth Kálmán: A régészet és a Biblia, Kálvin Kiadó, Budapest, 1997
- Tóth Kálmán: Bibliafordítás – bibliamagyarázás, Kálvin Kiadó, Budapest, 1994
- Metzger, Bruce M. - Ehrman, Bart D.: Az Újszövetség szövege. Hagyományozás – szövegromlás – helyreállítás, Harmat Kiadó, Budapest, 2008

Hitvédelem

- McGrath, Alister: Híd. Új utak az apologetikában, Harmat Kiadó, Budapest, 1997
- Strobel, Lee: A Jézus-dossier, Harmat Kiadó, Budapest, 2005
- McDowell, Josh: Bizonyítékok a keresztyén hit mellett, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2004

Szoftver

- Bibliatéma – A bibliatudomány elektronikus könyvtára CD-ROM, MRVSZ – Arcanum Adatbázis Kft, Budapest, 2002 {Károli, SZIT, MBT, NeoVulgata, Jubileumi Kommentár, Haag, Ker. Bibl. Lex, Bibliai nevek, Kálvin: Institutio}
- e-sword (Windows) <http://www.e-sword.net> (free)
- Sword (Linux, Windows, Mac) <http://www.crosswire.org> (free)
- Blue Letter Bible (On-line) <http://www.blueletterbible.org> (free)
- Christian Classics Ethereal Library (On-line) <https://www.ccel.org> (free)